

Іван Бляшин
аспірант педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»

Іван Колядич
аспірант педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»

Павло Наумчук
аспірант педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»

Науковий керівник:
Красовська Ольга Олександрівна,
д.п.н., професор кафедри теорії та методик початкової освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»

О Н О В Л Е Н Н Я В И Щ О Ї О С В І Т И Н А Е Т А П І І Н Т Е Г Р А Ц І Ї У К Р А І Н И Д О Є В Р О П Е Й С Ь К О Г О С О Ю З У

У сучасних умовах інтеграції світових освітніх систем вивчення міжнародного досвіду є надзвичайно важливим для України. Відсутність належної національної стратегії глобалізації освіти призводить до низького обсягу експорту освітніх послуг, неналежних темпів розвитку міжнародних освітніх програм і, відповідно, ускладнює ефективну інтеграцію вітчизняної освіти до загальноєвропейського та світового освітнього простору. Враховуючи, що багатоманіття культур, традицій, особливостей освітніх систем, є значним надбанням країн Європейського Союзу, першочерговим завданням є їх взаємозбагачення, а також стимулювання розвитку національних культур держав-членів Європейського Союзу.

Проблематика інновацій у сфері вищої освіти розглядається в роботах вчених: О. Антонової, О. Дубасенюк, В. Кременя, С. Лісової, О. Красовської, С. Скворцової; порівняльні дослідження у галузі вищої освіти презентують Ю. Поляченко, В. Передерій, А. Волосовець, В. Москаленко; формування професійної компетентності фахівця у зарубіжній науці знаходимо у працях М. Smith, М. Mulder, Т. Weigel і К. Collins. Теоретичні й практичні засади реалізації компетентнісного підходу до підготовки майбутніх фахівців розкриваються в дослідженнях вітчизняних та зарубіжних вчених В. Бондаря, Л. Коваль, А. Кузьминського, О. Пометун, С. Скворцової, D. Mc. Clelland, В. Mansfield, D. Raven, Т. Hoffman, М. Linard.

Європейський простір вищої освіти є багатомірним і динамічним, він системно та гнучко реагує на виклики щодо розвитку вищої освіти, актуалізуючи та підтримуючи відповідні тенденції та процеси. Пріоритет розвитку вищої освіти «Навчання та викладання: актуальність та якість» був доданий до пріоритетів розвитку у 2015 році. Віднесення цього пріоритету до вимірів розвитку Болонського процесу фактично засвідчило легалізацію запровадження у Європейський простір вищої освіти парадигми «Вдосконалення викладання та навчання» (Teaching and Learning Excellence, TE). Орієнтація вищої освіти України на сучасні тенденції її розвитку в країнах Європейського Союзу спонукають до імплементації фундаментальних засад представлених у дослідженнях українських вчених:

- студентоцентроване навчання (Student-centred learning), яке розкривають через такі характеристики: роль викладача як фасилітатора у навчанні; активна роль студента у навчанні; фокусування на самостійності, автономності, відповідальності студента у процесі навчання;
- використання активних методів навчання (Active learning pedagogies): викладання у малих групах; навчання, орієнтоване на вирішення проблеми (Problem-based learning); колегіальне навчання (Peer learning); навчання, орієнтоване на залучення громади (Community projects); перевернуте навчання (Flipped learning);
- викладання як колективний процес і відповідальність: спільні програми, проектні команди, авторські колективи, взаємодія між різними підрозділами; ресурсномісткі підходи до навчання та викладання; цифрове навчання; системні рішення щодо підтримки студентів.
- трансформації в управлінні: зміна ролей у викладанні та навчанні; підвищення вагомості централізованих структур і рішень (колегіальні органи, стратегії, забезпечення якості) [1, с. 12].

Основні напрями запровадження освітніх інновацій у вищій школі опрацьовано в зарубіжній педагогічній літературі. Так, на думку британського освітянина Г. Сілвера, типологія освітніх інновацій містить складові:

- індивідуальні та групові інновації, пов'язані з потребами студентів і професійними очікуваннями (наприклад, семінари тренінги, майстер класи, що проводяться фахівцями);
- ініціативи, пов'язані з вивченням певних дисциплін та схвалені галузевими асоціаціями роботодавців; неформальна співпраця між фахівцями споріднених інститутів;
- інновації, пов'язані з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (наприклад, цифрових ресурсів, дистанційних платформ, програмного забезпечення, електронної пошти, онлайн-ресурсів);
- інновації, пов'язані з реформуванням змісту навчальних програм, зокрема запровадження кредитно-трансферної системи з новою системою оцінювання як відповідь на зміну змісту навчальних дисциплін і посилення міждисциплінарної взаємодії;

- інституційні ініціативи, зокрема політика прийняття рішень щодо широкого спектру питань, професійного розвитку викладачів, залучення менеджерів до оцінки рівня розвитку системи якості освіти;
- системні ініціативи, включаючи створення нових освітніх інституцій; фінансування системних змін, що сприяє підвищенню рівня професійних умінь і навичок викладачів; розроблення національних схем використання цифрових технологій; створення груп просування інновацій;
- інновації у сфері оцінювання і моніторингу якості освітніх послуг [6].

Під контекстним навчанням ми розуміємо таку модель навчально-виховного процесу, яка формує предметний та соціальний зміст професійної діяльності. Головними засадами контекстного навчання, як стверджує Г. Сілвер, є наступні положення:

- перенесення акцентів з викладацької діяльності педагога вищої школи на пізнавальну діяльність студента, його творчість, активність;
- діалогова взаємодія в системі «викладач – студент» на засадах взаєморозуміння, відкритості, довіри, стимулювання і підтримки пізнавальної творчої активності та процесу формування професійних рис і якостей;
- забезпечення психолого-педагогічних умов, форм і методів навчальної діяльності, які сприяють формуванню професійних компетентностей, загальних і професійних здібностей, соціальних якостей особистості, набуття досвіду творчої діяльності [6].

Контекстне навчання, вважає С. Сисоєва, є формою реалізації динамічної моделі руху діяльності студентів: від власної навчальної діяльності через квазіпрофесійну і навчально-професійну до власне професійної діяльності. Основною характеристикою навчально-виховного процесу контекстного типу є моделювання предметного і соціального змісту майбутньої фахової діяльності через відтворення реальних професійних ситуацій [5, с. 67].

Основними орієнтирами процесу оновлення вищої освіти мають бути: ціннісний, що полягає в орієнтації на особистість майбутнього фахівця, його здатність до самостійної діяльності, уміння приймати рішення та застосовувати набуті знання в практичній діяльності; технологічний, що передбачає створення інноваційної платформи освітньо-професійної програми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

5. Вдосконалення викладання у вищій освіті: теорія та практика: монографія /за наук. ред. С. Калашнікової. Київ: ІВО НАПН України, 2023. 255 с.
6. *Енциклопедія освіти* /за ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком. 2008. 1040 с.
7. Луговий В. І. Становлення безперервної освіти в країнах економічного співробітництва і розвитку. Вища освіта України. 2008. № 4. С. 7–9.
8. Механізми оцінювання якості вищої освіти в умовах євроінтеграції: монографія /за ред. В. Лугового, Ж. Таланової. Київ: ІВО НАПН України, 2020. 220 с.
9. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих. Київ: ВД «ЕКМО». 2011. 324 с.
10. Silver H. Managing to Innovate in Higher Education. *British Journal of Educational Studies*. 1999. Vol. 47. P. 145–156.